

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ป่าไม้” เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ เป็นแกนสำคัญที่สุดของการรักษาสิ่งแวดล้อม และสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่มนุษย์หลายประการ มีทั้งประโยชน์ทางตรง เช่น ให้ผลผลิต ไม้ เชื้อเพลิง วัสดุเคมี อาหาร ยา รักษาโรค ของป่าหลายชนิด ฯลฯ และ ประโยชน์ทางอ้อม เช่น ทำให้ฝนตกเพิ่มขึ้น มีความชุ่มชื้นในอากาศสม่ำเสมอ บรรเทาความรุนแรงของลมพายุ บรรเทาอุทกภัย ฯลฯ (นิวัติ เรืองพานิช. 2530 : 105 – 112)

ปัจจุบันทรัพยากรป่าไม้เสื่อมโทรมและลดปริมาณลงอย่างรวดเร็วโดยไม้อาจควบคุมได้ โดยมีสาเหตุมาจากการทำไร่เลื่อนลอย การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม รวมทั้งการลักลอบตัดไม้ ทำลายป่า จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความภาพถ่ายทางอากาศ ในปี พ.ศ. 2504 ของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ประเทศไทยมีเนื้อที่ป่าไม้ประมาณ 171 ล้านไร่ หรือ 53.33% ของเนื้อที่ประเทศ ในปี พ.ศ. 2525 จากการแปลความภาพถ่ายดาวเทียม LANDSAT-5 พบว่า เนื้อที่ป่าไม้เหลือประมาณ 97.9 ล้านไร่ หรือ 30.52% ของเนื้อที่ประเทศ (ธงชัย จารุพัฒน์. 2535 : 2) ในปี พ.ศ.2541 จากการแปลความภาพถ่ายดาวเทียม LANDSAT-5 พบว่า เนื้อที่ป่าไม้เหลือประมาณ 81.08 ล้านไร่ หรือ 25.28% ของเนื้อที่ประเทศ (กรมป่าไม้. 2543 : 48) และข้อมูลในปี พ.ศ. 2543 จากการแปลความภาพถ่ายดาวเทียม มาตราส่วน 1 : 50,000 พบว่า พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ 172,050 ตารางกิโลเมตร หรือ 107.53 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.40 ของพื้นที่ประเทศ (กรมป่าไม้. 2544 : 61)

แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การยกเลิกสัมปทานป่า และมีมาตรการคุ้มครองพื้นที่ป่าไม้โดยการประกาศเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ต่างๆ ตามกฎหมายและลตามมติคณะรัฐมนตรี (กรมป่าไม้. 2535 : 1-2) ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศไทยส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับเกษตรกรรม เมื่อประชากรของประเทศเพิ่มมากขึ้น ความต้องการพื้นที่ทำกินและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ก็เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว แม้ว่าภาคอุตสาหกรรมและบริการจะทวีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมากขึ้น แต่ความสามารถของภาคอุตสาหกรรมและบริการสามารถรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกปีได้เพียงส่วน

หนึ่งเท่านั้น ประชากรบางส่วนยังคงยึดอาชีพการเกษตรต่อไป และมีความจำเป็นต้องใช้ที่ดินทำกินเพื่อดำรงชีพ เมื่อที่ดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรลดน้อยลงและมีไม่เพียงพอ ประชากรก็จะบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าเพื่อนำไปใช้เป็นที่ทำกิน (นิพนธ์ ศิลกคุณานนท์. 2533 : 1 – 2)

การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 เป็นนโยบายที่ชัดเจนนโยบายหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการจัดการพื้นที่ป่า ด้วยหวังที่จะลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และลดปัญหาความขัดแย้งการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยได้จำแนกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแต่ละป่าออกเป็น 3 เขต คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (กรมป่าไม้. 2536 : 9 – 10)

ในปี พ.ศ. 2536 รัฐบาลมีนโยบายให้กรมป่าไม้มอบพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจและพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตรในส่วนที่เสื่อมสภาพ ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งกรมป่าไม้ก็ได้ดำเนินการตามนโยบายโดยมอบพื้นที่ดังกล่าวให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมนำไปดำเนินการปฏิรูป รวมทั้งหมดประมาณ 44.28 ล้านไร่ แต่การแก้ไขปัญหาด้วยวิธีนี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการที่เห็นชัดเจนที่สุด คือ ราษฎรได้บุกรุกเข้าไปแผ้วถางพื้นที่ที่มีสภาพป่าที่กำหนดไว้เป็นเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ เพื่อหวังให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมเข้าไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมโดยการออกเอกสาร ส.ป.ก.4-01 ให้ (เทพฤทธิ์ โกยโกโคสวรรณ. 2538 : 3) นอกจากนั้น ราษฎรที่ได้รับสิทธิ์จากการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจและพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตรซึ่งมีขอบเขตที่ดินติดกับพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ยังได้เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างขาดการควบคุม และมีแนวโน้มว่าต่อไปในอนาคตพื้นที่ป่าที่ทางราชการได้จำแนกไว้เป็นเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์หรือสงวนรักษาไว้เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ จะมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมไม่สามารถอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนโดยส่วนรวมอย่างยั่งยืนได้

ปัญหาหนึ่งของการจัดการป่าสงวนแห่งชาติ คือ การดูแลของเจ้าหน้าที่ไม่ทั่วถึงสืบเนื่องมาจากพื้นที่ป่ามีจำนวนมาก นอกจากนั้นการเพิ่มขึ้นของประชากร ตลอดจนความจำเป็นที่ต้องนำทรัพยากรอื่น ๆ มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศก็ทำให้ป่าไม้ที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในอดีตได้ถูกใช้ไปโดยไม่คุ้มค่า เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ระหว่างภาครัฐกับประชาชน

ในท้องถิ่นโดยไม่มีที่สิ้นสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบุกรุก แคว้นถาง ยึดถือ ครอบครองพื้นที่ป่า เพื่อใช้เป็นที่ทำกินกลายเป็นปัญหาเรื้อรังที่ผูกพันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2528 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติกำหนดนโยบายการป่าไม้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ให้ประสานสอดคล้องกับการพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติชนิดอื่น พร้อมทั้งได้กำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าไม้ของชาติลดลงเหลือ ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ อย่างไรก็ตามปัญหาการบุกรุกทำลายป่าและข้อขัดแย้งในการ ใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้มิได้ลดลง แต่กลับมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

เมื่อปี พ.ศ. 2509 ป่าแก้งกะอาม จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับการกำหนดเป็นป่าสงวน แห่งชาติตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 148 ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2515 ได้มีการประกาศกำหนดพื้นที่ป่า แก้งกะอามบางส่วนเป็นเขตอุทยานแห่งชาติภูพาน เพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา และความรื่นรมย์ของประชาชน กับเพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้บริเวณที่ดินป่าภูพานในท้องที่ตำบลนาใน ตำบลไร่ ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรรณานิคม ตำบลพังขว้าง ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร และตำบล นาม่วง ตำบลโคกภู อำเภอกุศุดบาก จังหวัดสกลนคร และตำบลแขงบาดาล อำเภอสมเด็จ ตำบลคำบง อำเภอภูผามาศ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอุทยานแห่งชาติภูพาน

ในปี พ.ศ.2525 ได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมรายชื่อตำบลใน เขตอุทยานแห่งชาติภูพานอีกครั้งหนึ่ง ในท้องที่ตำบลนาใน ตำบลบ่อไร่ ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรรณานิคม ตำบลพังขว้าง ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร ตำบลนาม่วง ตำบล โคกภู ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุศุดบาก จังหวัดสกลนคร และตำบลแขงบาดาล ตำบลมหาไชย ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ ตำบลคำบง กิ่งอำเภอห้วยผึ้ง อำเภอภูผามาศ จังหวัด กาฬสินธุ์ เป็นตำบลในเขตอุทยานแห่งชาติภูพาน

ล่าสุดเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 คณะรัฐมนตรีได้มีมติจำแนกเขตการใช้ ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ โดยจำแนกพื้นที่ป่าแก้งกะอาม จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็น 3 เขต คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ และพื้นที่ที่เหมาะสมกับการ เกษตร (กรมป่าไม้. 2535 : 27)

สภาพภูมิประเทศของพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม ส่วนใหญ่จะมีสภาพเป็นเนินเขาและภูเขาสลับกัน ส่วนน้อยมีสภาพเป็นพื้นที่ราบ ส่วนพื้นที่ ป่าเพื่อเศรษฐกิจบางส่วนมีสภาพเสื่อมโทรม ซึ่งพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมโทรมนี้ กรม

ป่าไม้ได้มอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินในปี พ.ศ. 2536 (เทพฤทธิ์ โภโยโกสวรรณค์. 2536 : 70)

ผลจากการปฏิรูปที่ดินในปี 2536 ทำให้ราษฎรบางส่วนบุกรุกเข้าไปในพื้นที่ที่ยังคงมีสภาพป่าซึ่งกำหนดไว้เป็นเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ในบริเวณส่วนที่เป็นพื้นที่ราบ โดยราษฎรที่บุกรุกหวังให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เข้าไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้ ประกอบกับมีกลุ่มสมัชชาคนจนได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อทางราชการ เพื่อขอที่ดินทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอามและอุทยานแห่งชาติภูพาน โดยอ้างว่าเคยเข้าไปครอบครองทำกินอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวมาก่อนที่จะประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ต่อข้อเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจนคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2540 สั่งการให้พิจารณาตรวจสอบกันพื้นที่ไว้เพื่อรองรับและช่วยเหลือราษฎรกลุ่มดังกล่าว โดยให้ดำเนินการไปตามขั้นตอนของกฎหมาย

ในระหว่างที่รอผลการดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายนั้น กลุ่มสมัชชาคนจนได้รวมตัวกันเข้าไปบุกรุก ยึดถือ ครอบครอง พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอามซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูพานโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยอ้างว่า กลุ่มสมัชชาคนจนไม่สามารถรอผลการดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายได้

การบุกรุกครั้งนี้จัดว่าเป็นการบุกรุกพื้นที่ใหม่ไม่ใช่เป็นการครอบครองพื้นที่ทำกินอย่างส่อเนื่อง จึงถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งความจับกุมดำเนินคดีตามกฎหมาย ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มสมัชชาคนจน

นอกจากนั้นการกระทำของกลุ่มสมัชชาคนจนดังกล่าวส่งผลทำให้ราษฎรในพื้นที่ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการกระทำของกลุ่มสมัชชาคนจน เกิดความไม่พอใจในการกระทำของกลุ่มสมัชชาคนจน จึงส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างราษฎรในพื้นที่กับกลุ่มสมัชชาคนจนขึ้นมาอีกกลุ่มหนึ่ง

ความขัดแย้งดังกล่าวข้างต้นได้ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลานานเกือบห้าปีแล้ว ตลอดเวลาที่ความขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้น มีความพยายามจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งดังกล่าว แต่ความขัดแย้งดังกล่าวก็ยังไม่คลี่คลายลงไป นอกจากนั้นลักษณะของความขัดแย้งเช่นนี้ยังเกิดขึ้นในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย และทุกที่ล้วนรอการแก้ไขที่เหมาะสมอยู่ทั้งสิ้น

จากปรากฏการณ์ที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง ตลอดจนจนถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาคข้อขัดแย้งในการจัดการป่า

สงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม เพื่อนำผลจากการศึกษาไปแก้ไขปัญหาดังกล่าวบนฐานความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เกิดประโยชน์แก่ราษฎร โดยส่วนรวมในการจัดการและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าโดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือขัดต่อความรู้สึกของราษฎรในหมู่บ้านเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าในด้านต่างๆ รวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอามและป่าอื่นๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาข้อขัดแย้งในการจัดการป่าพื้นที่สงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาข้อขัดแย้งในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาคัดแย้งในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกรณีป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้ศึกษาเลือกศึกษาภาพรวมเกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาคัดแย้งในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม อุทยานแห่งชาติภูพาน อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ และเลือกเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านดงบัง ตำบลมหาไชย และบ้านแก้งกะอาม ตำบลผาสวาย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากทั้ง 2 หมู่บ้านดังกล่าว เป็นหมู่บ้านที่อยู่รอบป่าแก้งกะอาม และเป็นสถานที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในด้านการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าแก้งกะอามด้วย จึงสามารถที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครอบคลุมครบถ้วนทุกประเด็น และสามารถวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้องและใกล้เคียงข้อเท็จจริงมากที่สุด

2. ประชากรที่ศึกษา

การศึกษาคครั้งนี้ มีประชากรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้อขัดแย้งในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม

2.2 ราษฎรกลุ่มสมาชิกคนจนที่อยู่ในบ้านดงบัง และบ้านแก้งกะอาม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.3 ราษฎรที่ไม่ใช่กลุ่มสมาชิกคนจนที่อยู่ในบ้านดงบัง และบ้านแก้งกะอาม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม ในเขตอุทยานแห่งชาติภูพาน ท้องที่บ้านดงบัง หมู่ที่ 6 ตำบลมหาไชย และบ้านแก้งกะอาม หมู่ที่ 6, 10 ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอาม หมายถึง บริเวณที่ดินซึ่งได้มีกฎกระทรวงกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่า ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 อยู่ในพื้นที่บ้านดงบัง ตำบลมหาไชย และบ้านแก้งกะอาม ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. อุทยานแห่งชาติภูพาน หมายถึง บริเวณที่ดินซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนไว้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา เพื่อความรื่นรมย์ของประชาชน ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
3. ป่าเพื่อการอนุรักษ์ หมายถึง พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก้งกะอามที่กำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติอันเกิดจากน้ำท่วม และการพังทลายของดิน ตลอดจนทั้งเพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษา วิจัย พัฒนาการของประชาชน และความมั่นคงของชาติ

4. ความคิดเห็น หมายถึง ความเห็น การแสดงออกซึ่งความรู้สึกร หรือการพิจารณา ดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพและสาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ข้อขัดแย้งในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก่งกะอาม ของผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาคือ ข้อขัดแย้งในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าแก่งกะอาม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นประโยชน์ในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างยั่งยืน
2. เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาให้ราษฎรรู้จักการใช้ประโยชน์จากป่าสงวนแห่งชาติอย่างยั่งยืน
3. เป็นแนวทางเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับราษฎรในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องได้
4. ใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อขยายขอบเขตการวางแผนและมาตรการการแก้ไขข้อขัดแย้งในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอื่น ๆ ได้